

tozás történt. Nem az idő múlása. A hitemmel történt változás. Egészen másképpen, ha szabad így mondanom: igazán hittem Istenben. Megtértem és megtaláltam a hitet az örökéletben. Ha manapság rá gondolok, akkor már nem szakad fel a seb. Valami végtelen nyugalom és derű uralkodik el a lelkemen. Ilyen esetekben érzi és tapasztalja meg az ember, hogy boldogok azok a sírók, akik bánatukkal, szomorúságukkal és könnyeikkel Istenhez fordulnak, Őt keresik, hogy hagyják munkálkodjon szívükben. Így válik igazzá Jézus örömmüzenete életünkben: „Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak“.

Végül azt kérdezem tőled: tudsz-e az élet komoly próbái, nehéz csalódásai, súlyos vesztesége és fájdalmai között is megőrizni valamit hited megtartó örömeiből, lelki derűjéből? Ha azt mondod erre, hogy nem, akkor azt kell mondanom: nem elég mély a hited Istenben. Mindazok, akik vallásukból, hitükből nem merítenek erélyes, tevékeny, diadalmos örömet és lelki derűt, valamiben hibáznak és nagyon meg kell vizsgálniok magukat, hitüket. Itt kell megvallanom azt is, hogy megdöbbenéssel figyelem, miként fogatkoznak a templomba járók egy-egy temetés után. Nemcsak azok által, akiket a temetőbe kísérünk. Mindannyian tudjátok, hogy a hozzátartozók a gyászidő leteltéig a templom felé sem néznek! Nem helyes ez a szokás. Ilyenkor nem menekülni kell Istentől, hanem keresni Őt! Nem elfordulni Tőle bánatunkban, hanem karjaiba borulva visszatérni Hozzá! Hozzá menni fájdalmunkkal, Vele megosztani bánatunkat, Neki elsírni könnyeinket, és hagyni, hagyni, hogy dolgozzon megszorodott szívünkben, s irgalmas szeretete letörölje könnyeinket, gyógyítgassa sebeinket és megvigasztalva adjon vissza az életnek.

Bánatod van? Gyász üt sebet a szíveden? Fájdalmad könnyeket csal a szemedbe? Keresd Istent megújult erővel. Vidd elé bánatodat, könnyeidet és engedd dolgozni szívedben. Bízál benne. Oszd meg terheidet Vele és kérd, hogy adja vissza boldogságodat. Meglásd: rajtad, életeden is igazzá lesz Jézus szava: „Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak“. Ámen.

BOLDOGOK A SZELÍDEK

Mt 5,5

Úgy hiszem, akik hallották a Hegyi beszéd első két tanítását, azokat most semmiféle különösebb meglepetés nem érte. Ez a harmadik tanítás ugyanolyan nehezen elfogadható a „természetes“ gondolkodás számára, mint az előbbi kettő. Ha a természetes emberi logika útján közelítünk hozzá, ugyanúgy ágaskodni kezd bennünk az ellenkezés szelleme, mint amikor azt hallottuk, hogy boldogok a szegények, vagy a szomorkodó sírók. Csak fejcsóválva vagy lemondóan legyintve hallgatjuk a harmadik boldogság ígéretét: Boldogok a szelídek: övék lesz a föld. Nem, ez nem így van! Hogyne tiltakoznánk e kijelentés ellen, amikor tapasztalataink egészen másról tanúskodnak. Hogyan lehetnének boldogok a szelídek, hogyan örökölhetnék ők a földet, mikor szinte az

egész emberi történelem azt látszik igazolni, hogy mindig is az erőszakosok birtokolták a földet?! A történelem tanulmányozása mindenkit meggyőzhet arról a kitartó és roppant erőfeszítésről, amit az ember folytatott és folytat a föld birtoklásáért. Ez robbantotta ki a véres háborúkat, ez állította szembe a megtévesztett népeket. A történelem nagy hódítói és zsarnokai csak azért uralkodhattak ideig-óráig a föld egy-egy darabján, mert nem restellték az erőszak alkalmazását. Sajnos, nemcsak a világtörténelem színpadán lejátszódó véres háborúk, az erőszak többmillió áldozatának fájdalmi és tragédiái látszanak ellentmondani Jézus tanításának. Az emberi kapcsolatok rendjén szerzett egyéni tapasztalataink is gyakran arra szolgáltatnak bizonyítékot, hogy a kellő mértékben erőszakosak érvényesülnek, hódítanak és birtokolnak az életben. Ezért nem értjük Jézus szavait: Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld.

Amíg nem emelkedünk ki a „természetes“ gondolkodás völgyéből, addig értetlenül állunk Jézus tanítása előtt. A megértés kulcsát keresve — mindenekelőtt — el kell oszlatnunk a szelidségről alkotott közhasználatú és téves fogalmakat. Csak így vághatunk neki a nagy vállalkozásnak: a boldogság hegyének meghódításához.

Nagyon sok embernek téves elképzelései vannak a szelidségről. Egyesek szerint a szelíd olyasféle ember, mint akinek vér helyett víz folyik ereiben. Még talán arra is képtelen, hogy jogos haragra lobbadjon. Egykönnyen nem hozható ki a sodrából, nem kedveli az összetűzést, a harcot, s mivel alaptermészete a gyávaság: mindig visszavonulót fúj. Még a megaláztatásokat és durva igazságtalanságokat is türelemmel viseli el. Sokan így vélekednek a szelidségről. Talán mondani is fölösleges, hogy igen helytelenül. A szelidség nem gyávaság, nem megalkuvás, nem puhányság. Nem az a szelíd, akinek minden mindegy! A Jézus által boldogítónak mondott szelidség egészen más arcot mutat. Ennek bemutatására és igazolására a legjobb, ha Jézus példájára hivatkozunk. Ő biztosan nem tartozott a gyávák, a „mindent megértő és mindent elnéző“ megalkuvók közé. Már a Hegyi beszéd újra meg újra visszatérő motívuma is erre utal: „Megmondatott a régieknek... én pedig azt mondom nektek...“ Gyakran haragra lobbant és keményen ostromozta a farizeusok képmutató magatartását. Korbácsot ragadott és azzal ütötte ki Isten „házából“ azokat a kereskedőket és kufárokat, akik „latrok barlangjává“ változtatták. Mindez jól példázza, hogy Jézus élete és tanítása állandó tiltakozás volt az önmagával elégedett, pipogya-puhány lelkület ellen; szelidsége nem elveinek megalkuvó feladását, hanem a meggyőződése melletti szilárd kiállását jelenti. Az erőszakos emberrel szembeni különbség ott kezdődik és abban mutatkozik meg, hogy a szelíd ember nem nyúl az erőszak eszközeihez. Jézus bár egy jöttányit sem enged a meggyőződéséből, Isten ügyének szolgálatát és diadalra vitelét a szelidség szellemében végzi, és azt kívánja követőitől is. És ez nagyon fontos dolog. Jézus életének és működésének egyik legvárázslatosabb vonása épp abban rejlik, hogy Ő senkire se kívánja ráerőszakolni hitét, tapítását vagy életstílusát. Egyszerűen csak hív, hogy kövessük őt, de nem tesz erőszakot rajtunk. Hagyja, hogy magunk döntjük el szabadon, hajlandók vagyunk-e belátni igazát, követni életét és tanítását, vagy sem. Ebben mutatkozik meg tulajdonképpen, hogy a jézusi, szelíd ember, bár állhatatosan kitart meggyőződése, hite mellett:

nem tesz, nem alkalmaz erőszakot egyetlen emberi lényen, egyetlen lelken sem.

Lehet bármilyen fennkölt, bármennyire szép és az embert boldogítani akaró egy eszme, egy hit, ha erőszakkal akarják az emberre kényszeríteni, akkor nyomban visszataszítóvá és használhatatlanná válik. Az erőszak alkalmazása minden eszmét megfoszt hitelességétől. Csak a szeretetből fakadó szelídség teszi szíveket hódító hatalommá. Sajnos, az emberiség oly sok keserű tapasztalás után sem tudta magáévá tenni a szelídségben rejlő hatalmas erőt. Pedig a szelídségnek mindig megvan a maga lenyűgöző varázsa. Nem egy alkalommal hangoztatjuk mi is, hogy szép szóval, szelídséggel többet el lehet érni, meg lehet valósítani, mint bármilyen más eszközzel. És nagyon jól gondolkozunk ilyenkor. Mégis milyen ritkán alkalmazzuk ezt a boldogságunkat munkáló gondolatot, a szelídségben rejlő csodálatos erőt. A Példabeszédek írója nagyon bölcsen mondja: „a szelíd beszéd megtöri a csontot is“ (25,15). Jézus ennél többet ígér a szelídeknek: boldogságot, és hogy örökölni fogják a földet. Ma így mondanánk: a szelídeké a jövő! S valóban, még ha földi, történelmi perspektívában mérlegeljük is Jézus gondolatát a szelídségről, akkor is igazat kell adnunk neki. Egyre inkább beigazolódik, hogy a földet nem lehet egyeseknek kisajátítani. Az erőszakos hatalmaskodók napjai mindenkor meg vannak számlálva. Ideig-óráig megkaparinthatták a föld egy részét, de mivé tették? Meddig birtokolták? Évekig, évtizedekig, s aztán vége lett erőszakon alapuló birtoklásuknak. Csak az a darabocska föld lett az övék, amelybe eltemették őket, nincstelenül és gyászos emlékükkel együtt. A föld nem lehet az erőszakosoké. Az ember történelmének tanulságai azt mutatják, hogy Földünk az igazság, jóság és szépség felé tart. A modern kor embere, ha józanul akar gondolkozni, fel kell ismerje, hogy a szelídség létszükséglet. A szelídség az egyetlen út, módszer és lehetőség, hogy az ember örökölhessen a földet, az életet, a jövőt és boldog legyen. Ha nem akarunk maroknyi atomhamuvá változni, akkor végérvényesen le kell mondanunk az erőszak alkalmazásáról. Így ragyog fel kétezer év távolából is Jézus igazsága: a szelídek a boldogok, mert övék lesz a föld.

Mondhatod: mindez nagyon szép, talán igaz is, de miben és mennyiben érinti saját, egyéni életedet? Nem kerülheti el figyelmünket, hogy a szelídséggel szemben álló erőszak nemcsak a világtörténelem hadszínterein jelentett és jelent gondot, de a mi egyéni életünkben is. A szelídségre nagy szükség van az egyéni, a családi, a munkahelyi és közösségi életben is. Sok emberi kapcsolat épp azért romlik meg, mert hiányzik belőlük a szeretetből fakadó szelídség. Egyéni életünkben, személyes kapcsolataink rendjén is csak a szelídség biztosítja jövőnket és boldogságunkat. Ezért kell hangsúlyozottan figyelni Jézus hívására: Tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok.

Tudom, sokan talán ezt gondolják magukban: hát igen, Jézusnak, egy lelkésznek illő is, hogy szelíd és alázatos legyen. A világban forgolódó hívők számára azonban mindez nem előnyt, hanem inkább hátrányt jelent. Az élet épp azt igazolja, hogy erőszakossággal lehet igazán érvényesülni. Ez a szelídségről szóló jézusi tanítás tehát nem vonatkozik a világi keresztényekre. Nos meg kell mondanom, hogy ez nagyon téves gondolat. Nincs kétféle erkölcs. Nincs külön erkölcs az egyházi emberek, és nincs külön a világi hívek számára. Épp úgy, mint ahogyan

nincs — és nem is lehet — külön erkölcs a férfiaknak és külön a nőknek. Reánk, unitáriusokra kétszeresen vonatkozik mindez, és kétszeresen kötelez, hiszen címerünkben ott van a szelidséget jelképező galamb: Legyetek szelídek, mint a galambok! (Mt 10,16).

Mindennapjaink rendjén szinte megszámlálhatatlanul sok alkalom kínálkozik, hogy bizonyosságot tegyünk a jézusi szelidség békét és boldogságot teremtő erejéről, hatalmáról.

Ittasan érkezik haza a férj, a családapa. Veri, üldözi családját. Az asszony védelmezően áll a gyermekek elé. A feldühödött ittas ember hasábfát ragad kezébe, azzal akar lesújtani törékeny feleségére. Az asszony csak áll, leeresztett karral, szelíden. Nem védekezik, csak férje homályos, elborult tekintetét nézi. Az ütésre felemelt kéz lehanyatlik. A szelidség ereje és bátorsága által lefegyverzett ember szó nélkül elmegy. Győzött a szelidség a durvaság és erőszak fölött. Békét teremtett. Jövőt. És érdemes felfigyelni valamire: az a törékeny asszony nem volt gyáva. Ha az lett volna, akkor menekülni próbál. A szelíd ember nem gyáva, nem nyúlként lapuló. Több erő, több bátorság kell ahhoz, hogy szelídek legyünk.

Szóváltás történik az egyik családban. A szóváltásból veszekedés lesz. Szó szót követ és a lobbanékony természetű asszony keze a férj arcán csattant el. Az asszony saját tettétől meglepődve remegve várja férje válaszát. Ám a megfontolt és szelíd férj csak ennyit mondott: Drágám, nem ilyen célra kértem meg a kezedet a szüleidtől! Ebben az esetben sem kétséges, hogy ki cselekedett helyesen, ki teremtett békét. Mint mindig és minden helyzetben az, aki — bár szilárdan ragaszkodik az igazsághoz — uralkodni tud támadó ösztönein, és a szenvedélye hevében is megőrzi szelidségét.

Minden azonban csak akkor válik életünket boldogító, áldott valóssággá, ha újra meg újra megpróbáljuk alkalmazni saját életünkben is. Nyilvánvaló, hogy a szelidség gyakorlásához több lelkierőre van szükség, mint az erőszakhoz. Nehezebb önmagunkat legyőzve — szelíddé és alázatossá formálva — megállni meggyőződésünk, hitünk és igazságunk mellett, mint erőszakkal lehengerelni másokat. De, ha nehezebb is: ez kínálja az igazi, boldogító, és jézusi utat minden ember és az egész emberiség számára, mert: boldogok a szelídek, ők öröklék a földet! Amen.

BOLDOGOK, AKIK ÉHEZIK AZ IGAZSÁGOT

Mt 5.6

Sírva jövünk a világra, s alighogy megérkezünk: máris éhesek vagyunk. Az ember éhez, szomjazó lénynek születik, s egész életén át elkíséri az éhség és szomjúság érzése. Ennek kielégítése olykor rendkívüli erőfeszítésekre készíti. Sok mindenre éhes, sok mindenre szomjazik az ember. Éhes a mindennapi kenyérre, a létfenntartáshoz szükséges táplálékra. De az elemi létszükségleten felül és túl, még megszámlálhatatlanul sok dologra való éhségünk betölti egész életünket.